

A Zúgliget szűk, sűrű fái alatt, nyirkos, vastag avarral födött, meredek hegyoldalból bővizű forrás bugyog elő. Boltozott vízgyűjtő folyosó nyúlik a hegy belsejébe, külső végében, körívvél hajló fülke alján, hatalmas, vasból formált vadkan-fő. Az agyaras szájából ömlik ki dúsan a kristálytisztá forrásvíz, öreg kőmedence fogja fel. A Disznófő. Sok-sok pest-budai nemzedék kedves pihenőhelye, sok-sok történelmi és történelmi emlék színtere a Szabadság-hegy aljában.

Bizony, súlyos nyomait viseli az időnek ez a régi forrásfoglalás. Hajdan klasszicizáló, íves fülkéje rongált faláról lehámlott a festett vakolat, a vadkan löti sebet kapott a homlakán az ostrom alatt, s a forrásépület homlokzatán a múlt századbéli két versorrból már csak ennyi olvasható: »Gond, búbanat itt vig kacagásba derül.« Legfőbb ideje, hogy rendezéshozzák, régi szépségében felújítsák ezt a műemlékként nyilvánartott kútfőt, s a híradás, amely közel helyreállítását bejelentette, szívbéli örömet szerzett a budai hegyek vándorainak.

Mennyi várostörténeti emlék, mennyi bájos história, mennyi mese és legenda fűződik ehhez a sebesült vadkanfőhöz, ehhez a ligetes tájhoz, melyben hat sudár lucfenyő árnyékában meg-húzódik s egyre önti jéghideg vizét! Micsoda rengeteg zúgott itt, amikor Buda falaitól Soly-márig, Visegrádig Má-

Közp. nyomt. XX

33 5.

A megújuló Disznófő

tyás vadaskertje az egész hegyvidék! Ezeknek a nagyságos bükköknek az ősei hallották Corvin vadászkiáltja szavát, amikor erre cserkészett szarvasra, vadserítésre; ez a forrás látta tövében megpiheni, hogy friss által merítsen kúpájába. Mátyás-csorgónak hívják századokon át, s az ő emlékéit őrzi mindmáig. »Itt valaha Mátyás király — Nézhette az esti táj — Kék fényében a megbúvó vad — Nyomán felrebbenő rigókat« — szólal meg szeliden Tóth Árpád erre jártában, ahogy régi költők

lábnyomán tapos az őszi avarba. Hiszen Virág Benedek is gyakran pengeti lantját itt, ahol »a disznófőtől neves erdő zúg, zajog, ordít«, s Petőfi erre vezet fel ifjú feleségét a Zúgliget

főlötti oromra, hogy megmutassa neki a kék messziség kódében lent elheverő fővárost. Jókai szívesen üldögel a forrás-fülke kőlépcsőzetén, s Kemény Zsigmond is el-elbolyong erre, ha néhez már neki a viaskodás a »Zord idő« árnyalakjaival. S lassan ide szoknak a városiak is, Pestről, Budáról egyaránt. A három író — Jókai, Eötvös, Kemény — nyomán egyre többen fedezik fel a Zúgligetet, a Svábhegyet, amely ekkor még ősvadon. Borzsal, menyéttel, ró-kával, gyönyörű nagy kigyókkal találkozik lépten-nyomon az úttörés szerepét vállaló Jókai.

A budaiak szívesen meg is telepednek a környéken, nyárilakokat, présházákat építenek a kedves hajlatokban, hiszen szőlő-töke,

erdő fedi ekkor még a budai hegyek déli lejtőinek alját, s cilinderben tapossák a szőlőt a polgárok, ha eljön a szüret mustszagú ideje. A pesti nép vasárnaponként sereglük ide: »a kedvderítést keresők, vagy az élet minden napiságába némi változást hozni szándékozók« — ahogy Döbrentei Gábor a »Disznózug« első kirándulóit jellemzi. Rekkenő nyári vasárnapokon, amikor a rákosi rétek forró homokszámmumokat görgetnek a lombtalan városra, a Mátyás-csorgóhoz zarándokolnak a pestiek elemőzsiás kosaraikkal. A lóvasút 21 koraicárért idáig dőcög a délnökkal és arslánokkal s az arnyas ligetzugban »a családok nőszemélyei szalagos kalapjaikat, virágos főkötőiket, se-lyem vállkendőiket fák-

ra akasztva, pusztá fővel ülnek a hús árnyékban, nyakukat a módos nyakfodor miatt délcegen feltartogatva; a férfi-personale levett frakkal s nyakkendővel pihene meghittén mel-

lettők s kigombolt melljét a friss zephirnek kitarja« — miként ezt a »Honművész« 1834-ben való dívatképe aprólékosan megfesti. Vidám majálisok színhelye emberöltőkön keresztül a Disznófő-vendéglő, több mint százéves épülete itt ázik, lombjukvesztett gesztenyefák alatt, a sűrű, aprószemű novembri esőben: széles verandáján egymásta tornyozva várják a tavaszt piros asztalai, fehér kertiszékkel.

A történelem nehéz szele is át-átsüvölt a csendes ligetzugon. Mátyás vadászkiáltja ha-

mar elnémul, zugligeti vadászokát háremmé alakítja a budai pasó; portyázó kurucok itt vetnek cselet a labancnak; bujdosókat rejteget a zugligeti erdő s a Disznófő fölötti hegyoldalon emlékmű jelzi, hogy a császár poroszlói itt fogták el Kossuth Lajost 1837 egyik május éjszakáján. S szerte a környező erdőben alig egy-két ásonyomnyi lövészárkok, védelmet alig nyújtó silány gőd-

rők emlékeztetnek a legfrissebb történelemre. Magyar honvédek számára ásatták sűrűdőrnék ezeket az árkokat a német megszállók s az új labancok — de a gondolat is, mely a véget elé feszült, itt ért, itt izmosodott ezen a tájon. A munkásmozgalom legjobb harcosainak titkos ülésterme hosszú időn át az erdő-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Tárgy:

Hely:

Idő:

Személy:

Helyszám:

614.773

1955

nyomda, Gerliczy-u. 2. — 14806/5

ség. Nem majális, nem gondtalan derű céljából veszik birtokukba a munkásturisták a budai hegyeket. Sorra építik házaikat, hogy a szabad gondolat menedékei legyenek. Vasasok, nyomdászok, elektromosok rakják hegyi házaikat, fejtik az omlós mészkövet, apró kordélyokon vonszolják fel az anyagot, kőműves-turisták emelik a falat, természetbarát ácsok szekeréje formálja a tetőszerkezetet, egymásután születnek a munkásság szabad otthonai a szabad természet öln. S mikor a ház sem nyújt már menedéket, oltalmat ad az erdő, az öszszehajló sűrű lomb. Rendőrkopók szaglász-nak a munkásturisták ballagó csoportjai után, de a rejtett tisztásokon fel-fellángolnak mégis a szabadság őrüzei. A Frankhegy, a Csillebérc, a Disznófő körüli bozótos sűrűkben titkos gyűléseken terjed az eszme. erősödik a hit, gyarapodik a tábor. Erre a hősi korra is emlékeztet a Disznófő, Mátyás-csorgója.

A vasból öntött óriás vadkan agyari közel gazdagon bugyog a tiszta forrás. Nem merít most belőle senki, néhány rozsdás bükk-levél uszkál csendesesen a medence sötét víztükrén. Néptelen a táj, sűrű csapó esőben ázik és hallgat a bezárt vendéglő, a feketerigók is hangtalanul munkálkodnak a cserjék aljában. A forrás-fülke boltívéről halkán pereg a málló vakolat. A nagy időket látott kútfő így várja a gyógyító mestereket, hogy mire a tavasz újra benépesíti a zugligeti erdőt, régi szépségében fogadja a följére hajló szomjas vándort.

Antalfy Gyula